

skulde staa — og ogsaa kan staa — mere end et Slægtled og derfor ogsaa bør komme kommende Slægtled til gode. Der er ingen Grund til, at der skal spekuleres med saadanne Huse, hvad der kun vil jobbe Huslejen op.

Der er ogsaa et andet Forhold, som er endnu farligere og mere utiltalende, og det er det, at visse Byggeforeninger er ordnede paa den Maade, at den paagældende Ejer — lad mig kalde ham saadan — faar mere end een Lejlighed til Raadighed. Der er en hel Del Byggeforeninger, som har faaet Statstilskud, og som ved Hjælp deraf har opført Huse, hvor den paagældende Ejer kan bo i Stuen og saa have en eller to Lejligheder til Udlejning paa første og anden Sal. Naar en Mand ved Hjælp af Statsmidler har faaet et billigt Hus, og der er gaaet saa og saa lang Tid, og Lejen ude i det private Marked er steget, følger han efter, og vi har set det Særsyn, at saadan en Mand i Løbet af forholdsvis kort Tid, grundet paa Statens Hjælp, sidder husfrit i Stuen, fordi Lejerne paa første og anden Sal betaler en Overpris for deres Lejligheder. Efter faa Aars Forløb har man saa set ham sælge Huset med en betydelig Gevinst, som han ingen Adkomst har til, og som han kun faar, fordi Staten i første Omgang har hjulpet ham til at bygge Huset. Man bør derfor træffe saadanne Foranstaltninger, at Spekulation af enhver Art udelukkes. Og det kan ske, naar man tager Sigte paa de to Forhold, jeg har nævnt. Der er ingen Fristelse til Spekulation, naar den vedkommende kun faar det, han selv skal bebo.

Dette Lovforslag vil jo sikkert føre andre efter sig, Kravene fra det lejesøgende Publikum vil blive stærkere og stærkere og vil ikke kunne holdes tilbage. Der vil foregaa en Udvikling, som vil gøre det umuligt for Finansministeriet at administrere disse Love. Derfor vilde det være heldigt, om man allerede nu tog Sigte paa, at disse Love fremtidig skulde administreres af en særlig Institution, der vilde kunne gøre det langt bedre, end Finansministeriet vil kunne gøre det, hvis der ikke indenfor dette oprettes en særlig Afdeling for denne Administration. En saadan Institution vilde i langt højere Grad

kunne følge Bevægelsen, den vilde indhøste Erfaringer og vilde i Fremtiden kunne blive et Bolværk mod alt det usunde, der kommer op, ogsaa under Navn af Byggeforeninger. Jeg faar en Masse Forespørgsler og Anmodninger fra Byggeforeninger baade i By og paa Land, som det er mig aldeles umuligt at besvare paa tilfredsstillende Maade, om, hvordan man skal gøre dette eller hint. At lave en Byggeforening er nemlig ikke saa lige til. Ved hvert Kompleks, man bygger, indhøster man Erfaringer, der kommer det næste Kompleks til gode; men selv om det er nok saa gode Folk, der staar i Spidsen for en Byggeforening, selv om det er nok saa ideelle Tanker, der ligger bag ved, mangler man den Erfaring som kun kontinuerlig Virksomhed giver; thi naar den lille Opgave, som den enkelte Byggeforening har, er løst, er man færdig. Man kan derfor ikke paa samme Maade som i en stedsevarende Institution danne sig et Begreb om Fremtiden og benytte de indhøstede Erfaringer ved nye Virksomheder. Ogsaa af den Grund vilde det være heldigt, om der oprettedes et Raad, eller hvad man nu vil kalde det — det behøver ikke at være stort —, der har en Forpligtelse til at følge hele denne Byggeforeningsvirksomhed og til under Ansvar at indstille til Finansministeriet de Ting, der kunde være ret og billigt, og som dette Raad efterhaanden vil faa et betydeligt Kendskab til. Selv om Beløbet forhøjes, saaledes som jeg havde tænkt, vil det ikke være tilstrækkeligt, og selv om Laanet udstrækkes til det, som den sidste Lov tager Sigte paa, indtil 90 pCt. af Ejendomsskyldværdien, vil det ikke være nok. Der er ingen Byggeforening i Øjeblikket, lige saa lidt som noget Byggeselskab eller nogen privat Mand, der ser sig i Stand til at bygge Huse med de Priser og Vanskeligheder, vi nu har, selv om man kan laane helt op til 90 pCt. Selv om man kunde betale enhver sit, naar man selv indskød de 10 pCt. eller paa anden Maade dækkede dem, vilde disse Huse i Virkeligheden blive saa dyre, at det vilde være uforsvarligt baade for en Byggeforening og for private at sætte saa store Midler i dem, som der i Øjeblikket udkræves. Beløbet skal jo dog afbe-